

UPUTE ZA IZRADU I OBLIKOVANJE ZAVRŠNOG I DIPLOMSKOG RADA

Ove upute sastavljene su na temelju Pravilnika o završnim i diplomskim ispitima i 5. izdanja udžbenika "Uvod u znanstveni rad u medicini", autora Marušić M. i suradnika (Medicinska naklada, Zagreb, 2013.).

Osnovna je svrha uputa pristupnicima opisati i obrazložiti pravila kojih se obvezatno i u potpunosti moraju pridržavati tijekom izrade i oblikovanja završnih i diplomskih radova.

1. Vrste završnog/ diplomskog rada

Završni rad na preddiplomskom sveučilišnom studiju može biti znanstveni ili stručni istraživački rad, prikaz slučaja i pregledni rad.

Diplomski rad na diplomskom sveučilišnom studiju može biti znanstveni ili stručni istraživački rad i pregledni rad.

Znanstveni ili stručni istraživački rad ima sljedeće obvezne dijelove (redosljedom kako je navedeno):

1. Uvod
2. Hipoteza (obvezna samo kod znanstvenih radova)
3. Cilj (ili: Ciljevi)
4. Materijal i metode (ili "Ispitanici i metode" ili "Bolesnici i metode")
5. Rezultati
6. Rasprava
7. Zaključak (ili: Zaključci)
8. Sažetak (sažetak rada i ključne riječi)
9. Summary (naslov rada, sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku)
10. Literatura (referencije)
11. Životopis
12. Prilozi

Prikaz slučaja ima sljedeće obvezne dijelove (redosljedom kako je navedeno):

1. Uvod
2. Cilj (ili: Ciljevi)
3. Prikaz slučaja
4. Rasprava
5. Zaključak (ili: Zaključci)
6. Sažetak (sažetak rada i ključne riječi)
7. Summary (naslov rada, sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku)
8. Literatura (referencije)
9. Životopis
10. Prilozi

Pregledni rad ima sljedeće obvezne dijelove (redoslijedom kako je navedeno):

1. Uvod
2. Postupci
3. Prikaz teme¹
4. Uloga ili važnost za praksu područja¹
5. Zaključak
6. Sažetak (sažetak rada i ključne riječi)
7. Summary (naslov rada, sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku)
8. Literatura (referencije)
9. Životopis
10. Prilozi

¹ ova poglavlja nosit će naslove odgovarajuće odabranoj temi

2. Struktura stručnog / znanstvenog istraživačkog rada

2.1. Uvod

U ovom je dijelu rada potrebno prikazati osnovne spoznaje o području o kojemu pristupnik piše rad, predmetu istraživanja i objavljenim rezultatima dosadašnjih istraživanja te obrazložiti problem koji slijedi u radu. Udžbeničku građu u uvodnom dijelu treba svesti na minimum koji je neophodan da bi se mogao shvatiti problem koji se u radu istražuje. Uvod ne smije prelaziti jednu četvrtinu od ukupnog broja stranica teksta rada.

2.2. Hipoteza

Ovo je poglavlje obvezni dio samo onog završnog/diplomskog rada koji je znanstveni. U drugim vrstama završnih/diplomskih radova ovo se poglavlje ne navodi. U ovom je poglavlju potrebno kratko i precizno oblikovati i izreći znanstvenu hipotezu istraživanja. Hipoteza se iskazuje bez uvodnog teksta (taj se dio treba nalaziti u poglavlju Uvod).

2.3. Cilj

U ovom je dijelu rada potrebno izrijekom navesti planirane ciljeve rada, bez uvodnog teksta (taj se dio treba nalaziti u poglavlju Uvod). Ciljeve treba kratko i jasno izložiti u tekstu koji uobičajeno ne prelazi pola stranice. Pri pisanju ciljeva trebati imati na umu da iz njih trebaju logično slijediti metodologija istraživanja, rezultati i zaključci. U radu koji je znanstveni ciljevi trebaju biti vođeni postavljenom hipotezom te oblikovani u svrhu njenog potvrđivanja ili opovrgavanja.

2.4. Ispitanici i metode (Materijal i metode)

U ovom je dijelu potrebno detaljno opisati sve elemente metodologije istraživanja.

2.4.1. Ustroj studije

Opisati vrstu studije. Dobro poznate vrste studija (npr. presječna studija) nije potrebno podrobno opisivati, već samo citirati odgovarajuću literaturu. Nove oblike studija treba iscrpno opisati navodeći koje su skupine uključene u istraživanje, kako su oblikovane, na koji su način odabrani članovi pojedinih skupina i sl.

2.4.2. Ispitanici (Materijal)

Opisati tko su ispitanici, iz kojih se populacija i kako uzorkuju, kako je i kada uzorak oblikovan i zašto, postoji li kontrolna skupina i tko je sačinjava, odnosno što čini materijal istraživanja, kako i kada je prikupljen i sl. Posebno pojasniti sve dodatne čimbenike studije, primjerice kriterije za uključivanje/isključivanje ispitanika u studiju, randomizacijski postupak, maskiranje itd.

2.4.3. Metode

Opisati pokazatelje (varijable) koje se analiziraju. Opisati na koji način su prikupljeni podatci (mjerenje, korištenje upitnik, anketa i sl.) i kojim su metodama obavljena mjerenja i druga opažanja.

Svi temeljni postupci rada moraju u ovoj cjelini biti navedeni te dostatno tumačeni i obrazloženi. Standardni postupci (mjerenja, upitnici, ankete) navode se samo imenom i odgovarajućim citatom; manje poznati postupci trebaju biti popraćeni kraćim opisom i literaturnim navodom objavljenog rada u kojemu su detaljno objašnjeni. Instrumenti istraživanja (upitnici, ankete) objavljeni u medijima slobodnog pristupa (časopisi, mrežne stranice) trebaju imati eksplicitnu izjavu autora o slobodnoj upotrebi ili uvjetima korištenja za druge istraživače.

2.4.4. Statističke metode

Opisati osnovne osobine i mjerne ljestvice prikupljenih podataka. Navesti koji su se odnosi među podacima istraživali zajedno sa statističkim postupcima koji su se u tu svrhu upotrijebili. Općepoznati i jednostavni statistički postupci (kao npr. postupci opisne statistike, Studentov t-test i sl.) navode se samo imenom i citatom opće statističke literature. Manje uvriježene i složene statističke postupke treba opisati uz pozivanje na literaturu gdje su detaljno opisani. Navesti kojim je postupcima izvršena provjera ispunjavaju li prikupljeni podatci pretpostavke za korištenje primjenjenih statističkih postupaka te koji su se postupci rabili u slučaju da prikupljeni podatci nisu ispunjavali tražene pretpostavke. Također je potrebno navesti razinu značajnosti koja se koristila za ocjenu značajnosti dobivenih rezultata te postupke za očuvanje odabrane razine značajnosti u slučajevima višestrukog testiranja.

Potrebno je navesti koji se računalni program rabio za obradu podataka. Ukoliko se za obradu podataka rabio neki od računalnih programa za obradu podataka dostupnih na tržištu, treba navesti naziv programa iza kojeg se u zagradi navodi inačica, proizvođač, te mjesto i država proizvodnje. Izvorne i vlastite računalne programe koji su korišteni u obradi podataka treba navesti nazivom, inačicom, imenom autora, gradom i državom autora, a detaljan opis programa (za vlastite programe i ispis programskog koda) dati u privitku (za vlastite programe i u digitalnom obliku na nekom od medija za pohranu, kao što su disketa, CD ili DVD).

Primjer navođenja računalnog programa korištenog za statističku analizu podataka:

Za statističku analizu korišten je statistički program MedCalc (inačica 16.2.0, MedCalc Software bvba, Ostend, Belgija).

2.5. Rezultati

U ovome se poglavlju prikazuju nalazi provedenog istraživanja. Tekst ovog poglavlja treba predstavljati sažetu i logičnu priču o dobivenim rezultatima. Započinje opisom ispitanika i njihovih osnovnih značajki, a nastavlja se iznošenjem preostalih rezultata. U ovome se poglavlju o rezultatima **ne raspravlja**, nego ih se samo iznosi.

Dobiveni se podaci mogu prikazati tekstem, tablicom ili slikom, pri čemu se treba voditi osnovnim pravilom da se **podatci prikazuju samo na jedan način**. Podatke prikazane u npr. tablici ne treba prepričavati u tekstu, nego samo navesti najvažniji (najzanimljiviji) nalaz, a za detalje uputiti čitatelja na tablicu u kojoj su oni prikazani. Svaka tablica i slika mora biti razumljiva i bez čitanja dodatnog teksta (v. odjeljak 4.12 Tablice, grafikoni, slike).

2.6. Rasprava

Bit rasprave je kritički osvrt na dobivene rezultate. U Raspravi se vlastiti rezultati uspoređuju s drugim nalazima te raspravljaju teorijske i praktične posljedice provedenog istraživanja, tj. kako se dobiveni rezultati uklapaju u šire područje opisano na početku Uvoda.

2.7. Zaključak

U ovome se dijelu rada trebaju kratko, sažeto i jasno iznijeti zaključci koji proizlaze iz dobivenih rezultata. Zaključci se navode taksativno, nakon kratkog uvodnog teksta kao što je npr.:

"Temeljem provedenog istraživanja i dobivenih rezultata mogu se izvesti sljedeći zaključci:

-
-
-"

Treba voditi računa da se među zaključcima nađu odgovori na postavljene ciljeve.

2.8. Sažetak (Summary)

Sažetak rada piše se strukturirano i uobičajeno se sastoji od sljedećih cjelina: Cilj istraživanja (Objectives), Nacrt studije (Study Design), Ispitanici i metode (Participants and methods) ili Bolesnici i metode (Patients and Methods) ili Materijal i metode (Material and Methods), Rezultati (Results), i Zaključak (Conclusion). **Duljina sažetka na hrvatskom jeziku ne smije prelaziti 250 riječi.**

Iza sažetka navodi se niz od tri do sedam ključnih riječi napisanih na hrvatskom jeziku. Preporuča se korištenje riječi medicinskih predmetnica sadržanih u tezaursu MeSH (od engl. Medical Subject Headings). Preglednik predmetnica MeSH-a dostupan je na adresi: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>.

Sve se ključne riječi upisuju u jednom odlomku. Pomoćne se ključne riječi od glavnih odvajaju zarezom, a ključne se riječi međusobno odvajaju točkom zarezom. Navode se abecednim redom.

Ključne riječi trebaju najbolje odraziti ciljeve istraživanja te većim dijelom trebaju biti zastupljene ili prepoznatljive u naslovu rada.

Na stranici sažetka na engleskom jeziku, a prije samog sažetka, navodi se naslov rada na engleskom jeziku. Sažetak na engleskom jeziku može biti nešto dulji, ali ne više od 350 riječi. Nakon sažetka na engleskom jeziku navode se ključne riječi na engleskom jeziku.

U sažetku se o rezultatima raspravlja istodobno s njihovim navođenjem.

2.9. Literatura (referencije)

Referencije čini popis literature u kojem se navode samo oni radovi koji su citirani u tekstu. Navodi moraju biti što je moguće novijeg datuma objave, pri čemu je najmanje 1/3 citiranih radova objavljena u 5 godina koje prethode istraživanju prikazanom u završnom/diplomskom radu. Literatura se obvezatno navodi Vancouverskim stilom, pa se referencije nižu redosljedom pojavljivanja u tekstu.

Primjeri pisanja referencija nalaze se u Prilogu 3.

2.10. Životopis

Životopis se piše strukturirano, a ne kao slobodan literarni tekst te mora biti napisan sažeto, organizirano, pregledno i sustavno. Uobičajeni dijelovi životopisa su: opći podaci, adresa, zaposlenje, školovanje, akademski naslovi, nagrade, članstva, stručne aktivnosti i publikacije, a po potrebi i adrese za preporuke. Primjer strukturiranog životopisa vidjeti u knjizi "Uvod u znanstveni rad u medicini" autora Marušić M. i suradnika (Medicinska naklada, Zagreb 2013., 5. izd., str. 180).

2.11. Prilozi

Ukoliko postoje, posebni prilozi radu (preslike upitnika, složene sheme, nacrti i sl.) slijede iza životopisa. Na posebnoj stranici odmah iza životopisa ispisuje se "11. Prilozi", ispod čega se navode redni brojevi i naslovi (opisi) priloga i to je posljednja numerirana stranica rada. Nakon naslovne stranice priloga, na novoj se stranici ispisuje redni broj i naslov (opis) prvog priloga, a zatim slijedi prvi prilog. Na isti se način dodaju i ostali prilozi (posebna stranica s rednim brojem i naslovom priloga, a iza toga prilog). Najmanji format lista priloga je A4, a veći listovi se slažu na format A4. Prilozi mogu biti obostrano ispisani. Sadržaj priloga mora biti u potpunosti vidljiv, stoga treba obratiti pažnju da desni slobodni rubnik priloga bude najmanje 2,5 cm. Stranice s rednim brojem i naslovom (opisom) pojedinih priloga i sami prilozi se ne numeriraju.

Prilozi nemaju smisao ako se na njih nigdje u tekstu rada ne upućuje.

2.12. Tablice, grafikoni, slike

Tablice, grafikoni i slike **ne stavljaju se na posebne stranice**, nego se uklapaju u tekst rada. Opisuju se natpisom, brojem i naslovom.

Uz tablice se stavlja natpis "Tablica", a uz grafikone i slike (fotografije, crteži i sl.) natpis "Slika". Tablice i slike numeriraju se arapskim brojevima odvojeno (posebno se numeriraju tablice, a posebno slike) i **jedinstveno u cijelom radu**.

Opisi tablica nalaze se uvijek **iznad tijela tablice**, a opisi slika **ispod tijela slika**.

I slike i tablice moraju biti objašnjene i jasne same za sebe, pa se u njima ne smiju rabiti kratice i oznake koje na istom mjestu, tj. u njima samima ili odmah ispod (za tablice), nisu i tumačene. Za označavanje podbilješki u tablicama rabe se sljedeći znakovi (u navedenom redosljedu): *, †, ‡, §, ||, ¶, **, ††, ‡‡, itd.

Tablice i slike koje nisu vlastite i preuzete su iz drugih izvora (knjige, članci i sl.) **ne smiju** se koristiti u radu bez prethodno pribavljenog dopuštenja autora ili izdavača. U opisu tablica i slika iz drugih izvora koje se koriste u radu, a uz pribavljeno dopuštenje, obvezatno se navodi izvor.

U radu se smiju nalaziti samo one tablice i slike na koje se u tekstu rada čitatelj upućuje. Tablice i slike za koje ne postoji poveznica u tekstu su u radu suvišne.

Manji broj jednostavnih matematičkih izraza uklapa se u tekst rada. Ako se u radu prikazuje veći broj složenijih matematičkih izraza, oni se unutar teksta izdvajaju u zasebne retke i numeriraju brojem bez posebnog daljnjeg označavanja.

3. Struktura rada s prikazom slučaja

3.1. Uvod

U ovom je dijelu rada potrebno prikazati osnovne spoznaje o području kojemu pripada promatrani slučaj o kojemu pristupnik piše rad. Potrebno je obrazložiti problem koji slijedi u radu te objasniti zašto je važno prikazati upravo taj slučaj, zašto je slučaj jedinstven ili neočekivan.

3.2. Cilj

U ovom je dijelu rada potrebno izrijekom navesti planirane ciljeve rada, bez uvodnog teksta (taj se dio treba nalaziti u poglavlju Uvod). Ciljeve treba kratko i jasno izložiti u tekstu koji uobičajeno ne prelazi pola stranice. Pri pisanju ciljeva trebati imati na umu da iz njih trebaju logično slijediti zaključci s preporukama.

3.3. Prikaz slučaja

Prikaz slučaja detaljan je prikaz jednog bolesnika/korisnika odnosno specifičan, jedinstven ili rijedak slučaj u okviru kompetencija studijskog programa kojega student pohađa (dentalna medicina, dentalna higijena, fizioterapija, sestriinstvo). Potrebno je opisati slučaj sa svim relevantnim podacima sukladno dobroj praksi područja iz kojega je slučaj odabran. Rad s prikazom slučaja treba biti edukativan i /ili naglasiti potrebu za promjenom kliničkoj praksi.

Bolesnik koji se u radu prikazuje, mora biti o tome obaviješten i potpisati informirani pristanak. U radu je potrebno objasniti na koji način je informirani pristanak dobiven te navesti jesu li svi postupci provedeni u skladu s etičkim standardima povjerenstva nadležnih institucija. Bilo koje informacije koje mogu otkriti identitet bolesnika (npr. ime i prezime, inicijali, bolnička šifra) ne smiju biti navedene u radu.

3.4. Rasprava

Bit rasprave je kritički osvrt na prikazani slučaj. U Raspravi se daju moguća objašnjenja prikazanog slučaja, uspoređuje se s drugim nalazima te raspravljaju teorijske i praktične implikacije, tj. kako se prikazani slučaj uklapa u šire područje opisano na početku Uvoda.

3.5. Zaključak (ili: Zaključci)

U ovome se dijelu rada trebaju kratko, sažeto i jasno iznijeti zaključci i preporuke za rješavanje uočenih problema koji proizlaze iz prikazanog slučaja.

3.6. Sažetak (Summary)

Sažetak rada piše se strukturirano i uobičajeno se sastoji od sljedećih cjelina: Cilj rada (Objectives), Opis slučaja (Case), i Zaključak (Conclusion). **Duljina sažetka na hrvatskom jeziku ne smije prelaziti 250 riječi.**

Iza sažetka navodi se niz od tri do sedam ključnih riječi napisanih na hrvatskom jeziku. Preporuča se korištenje riječi medicinskih predmetnica sadržanih u tezaursu MeSH (od engl. Medical Subject Headings). Preglednik predmetnica MeSH-a dostupan je na adresi: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>.

Sve se ključne riječi upisuju u jednom odlomku. Pomoćne se ključne riječi od glavnih odvajaju zarezom, a ključne se riječi međusobno odvajaju točkom zarezom. Navode se abecednim redom.

Ključne riječi trebaju najbolje odraziti ciljevi rada te većim dijelom trebaju biti zastupljene ili prepoznatljive u naslovu rada.

Na stranici sažetka na engleskom jeziku, a prije samog sažetka, navodi se naslov rada na engleskom jeziku. Sažetak na engleskom jeziku može biti nešto dulji, ali ne više od 350 riječi. Nakon sažetka na engleskom jeziku navode se ključne riječi na engleskom jeziku.

U sažetku se o slučaju raspravlja istodobno s njegovim navođenjem.

3.7. Literatura (referencije)

Referencije čini popis literature u kojem se navode samo oni radovi koji su citirani u tekstu. Navodi moraju biti što je moguće novijeg datuma objave, pri čemu je najmanje 1/3 citiranih radova objavljena u 5 godina koje prethode istraživanju prikazanom u završnom/diplomskom radu, a najmanje 1/2 citiranih radova iz odabranog područja. Literatura se obvezatno navodi Vancouverskim stilom, pa se referencije nižu redosljedom pojavljivanja u tekstu.

Primjeri pisanja referencija nalaze se u Prilogu 3.

3.8. Životopis

Životopis se piše strukturirano, a ne kao slobodan literarni tekst te mora biti napisan sažeto, organizirano, pregledno i sustavno. Uobičajeni dijelovi životopisa su: opći podaci, adresa, zaposlenje, školovanje, akademski naslovi, nagrade, članstva, stručne aktivnosti i publikacije, a po potrebi i adrese za preporuke. Primjer strukturiranog životopisa vidjeti u knjizi "Uvod u znanstveni rad u medicini" autora Marušić M. i suradnika (Medicinska naklada, Zagreb 2013., 5. izd., str. 180).

3.9. Prilozi

Ukoliko postoje, posebni prilozi radu (preslike upitnika, složene sheme, nacrti i sl.) slijede iza životopisa. Na posebnoj stranici odmah iza životopisa ispisuje se "11. Prilozi", ispod čega se navode redni brojevi i naslovi (opisi) priloga i to je posljednja numerirana stranica rada. Nakon naslovne stranice priloga, na novoj se stranici ispisuje redni broj i naslov (opis) prvog priloga, a zatim slijedi prvi prilog. Na isti se način dodaju i ostali prilozi (posebna stranica s rednim brojem i naslovom priloga, a iza toga prilog). Najmanji format lista priloga je A4, a veći listovi se slažu na format A4. Prilozi mogu biti obostrano ispisani. Sadržaj priloga mora biti u potpunosti vidljiv,

stoga treba obratiti pažnju da desni slobodni rubnik priloga bude najmanje 2,5 cm. Stranice s rednim brojem i naslovom (opisom) pojedinih priloga i sami prilozi se ne numeriraju.

Prilozi nemaju smisao ako se na njih nigdje u tekstu rada ne upućuje.

3.10. Tablice, grafikoni, slike

Tablice, grafikoni i slike **ne stavljaju se na posebne stranice**, nego se uklapaju u tekst rada. Opisuju se natpisom, brojem i naslovom.

Uz tablice se stavlja natpis "Tablica", a uz grafikone i slike (fotografije, crteži i sl.) natpis "Slika". Tablice i slike numeriraju se arapskim brojevima odvojeno (posebno se numeriraju tablice, a posebno slike) i **jedinstveno u cijelom radu**.

Opisi tablica nalaze se uvijek **iznad tijela tablice**, a opisi slika **ispod tijela slika**.

I slike i tablice moraju biti objašnjene i jasne same za sebe, pa se u njima ne smiju rabiti kratice i oznake koje na istom mjestu, tj. u njima samima ili odmah ispod (za tablice), nisu i tumačene. Za označavanje podbilješki u tablicama rabe se sljedeći znakovi (u navedenom redosljedu): *, †, ‡, §, ||, ¶, **, ††, ‡‡, itd.

Tablice i slike koje nisu vlastite i preuzete su iz drugih izvora (knjige, članci i sl.) **ne smiju** se koristiti u radu bez prethodno pribavljenog dopuštenja autora ili izdavača. U opisu tablica i slika iz drugih izvora koje se koriste u radu, a uz pribavljeno dopuštenje, obvezatno se navodi izvor.

U radu se smiju nalaziti samo one tablice i slike na koje se u tekstu rada čitatelj upućuje. Tablice i slike za koje ne postoji poveznica u tekstu su u radu suvišne.

Manji broj jednostavnih matematičkih izraza uklapa se u tekst rada. Ako se u radu prikazuje veći broj složenijih matematičkih izraza, oni se unutar teksta izdvajaju u zasebne retke i numeriraju brojem bez posebnog daljnjeg označavanja.

4. Struktura preglednog rada

Pregledni rad sadrži cjelovit prikaz o određenom pitanju ili problemu istraživanja o kojemu je već objavljena znanstvena informacija, rezultat znanstvenog istraživanja, odnosno znanstvenih spoznaja, samo su u njemu one na novi način prikupljene, analizirane, sintetizirane i na znanstveni način prezentirane.

Pregledni rad ima sve elemente kritičkog razmišljanja: jasno postavljeno pitanje, definiciju pojmova i granica teme, procjena dokaza i protudokaza

4.1. Uvod

Uvod daje osnovne teorijske postavke problema koji se obrađuje, razloge odabira navedene teme (važnost/aktualnost problema). U uvodu preglednog rada postavlje se pitanje na koje pregledni rad pokušava ponuditi odgovor.

4.2. Postupci

U ovom dijelu se opisuje način prikupljanja podataka: popis pretraženih baza podataka, popis ključnih riječi korištenih u pretraživanju, vrijeme publiciranja i jezike na kojima su radovi objavljeni, te kriterije uključenja i isključenja pronađenih članaka u svoju analizu.

4.3. Prikaz teme²

Pregledni rad podrazumijeva sažet i kritički prikaz jedne teme/područja. Prikaz teme središnji je dio preglednog rada u kojem se tema raščlanjuje na određeni broj dijelova/poglavlja. Dijelovi preglednog rada određeni su njegovom temom. Svaki dio ima svoj naslov koji opisuje problematiku o kojoj se govori, a raspored poglavlja upućuje na uzročno posljedičnu povezanost elemenata rada i sustavan pristup obradi problema.

4.4. Uloga ili važnost za praksu područja²

U ovom dijelu iznose se glavne spoznaje o temi i njihova povezanost s praksom odabranog područja. Objašnjava se uloga i važnost teme za praksu odabranog područja. Iznose se vlastita stajališta o temi te se uspoređuju s stavovima preuzetim iz literature.

4.5. Zaključak

Zaključak preglednog rada odrazumjeva kratak i sustavan prikaz glavnih spoznaja do kojih se u radu došlo, ali u novom obliku (ne koristiti iste riječi, rečenice, fraze koje su se koristile u osnovnom dijelu rada). Zaključak u preglednom radu ne donosi nove spoznaje i informacije. U njemu se kreće od specifičnog, objašnjenog i analiziranog ka općem.

² ova poglavlja nosit će naslove odgovarajuće odabranoj temi

4.6. Sažetak (Summary)

Sažetak rada piše se strukturirano i uobičajeno se sastoji od sljedećih cjelina: Uvod (Introduction), Postupci (Procedure), Prikaz teme (Overview) i Zaključak (Conclusion). **Duljina sažetka na hrvatskom jeziku ne smije prelaziti 250 riječi.**

Iza sažetka navodi se niz od tri do sedam ključnih riječi napisanih na hrvatskom jeziku. Preporuča se korištenje riječi medicinskih predmetnica sadržanih u tezaurusu MeSH (od engl. Medical Subject Headings). Preglednik predmetnica MeSH-a dostupan je na adresi: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>.

Sve se ključne riječi upisuju u jednom odlomku. Pomoćne se ključne riječi od glavnih odvajaju zarezom, a ključne se riječi međusobno odvajaju točkom zarezom. Navode se abecednim redom.

Ključne riječi trebaju najbolje odraziti prikaz teme te većim dijelom trebaju biti zastupljene ili prepoznatljive u naslovu rada.

Na stranici sažetka na engleskom jeziku, a prije samog sažetka, navodi se naslov rada na engleskom jeziku. Sažetak na engleskom jeziku može biti nešto dulji, ali ne više od 350 riječi. Nakon sažetka na engleskom jeziku navode se ključne riječi na engleskom jeziku.

4.7. Literatura (referencije)

Referencije čini popis literature u kojem se navode samo oni radovi koji su citirani u tekstu. Navodi moraju biti što je moguće novijeg datuma objave, pri čemu je najmanje 1/3 citiranih radova objavljena u 5 godina koje prethode istraživanju prikazanom u završnom/diplomskom radu, a najmanje 1/2 citiranih radova iz odabranog područja. Literatura se obvezatno navodi Vancouverskim stilom, pa se referencije nižu redoslijedom pojavljivanja u tekstu.

Primjeri pisanja referencija nalaze se u Prilogu 3.

4.8. Životopis

Životopis se piše strukturirano, a ne kao slobodan literarni tekst te mora biti napisan sažeto, organizirano, pregledno i sustavno. Uobičajeni dijelovi životopisa su: opći podatci, adresa, zaposlenje, školovanje, akademski naslovi, nagrade, članstva, stručne aktivnosti i publikacije, a po potrebi i adrese za preporuke. Primjer strukturiranog životopisa vidjeti u knjizi "Uvod u znanstveni rad u medicini" autora Marušić M. i suradnika (Medicinska naklada, Zagreb 2013., 5. izd., str. 180).

4.9. Prilozi

Ukoliko postoje, posebni prilozi radu (preslike upitnika, složene sheme, nacrti i sl.) slijede iza životopisa. Na posebnoj stranici odmah iza životopisa ispisuje se "11. Prilozi", ispod čega se

navode redni brojevi i naslovi (opisi) priloga i to je posljednja numerirana stranica rada. Nakon naslovne stranice priloga, na novoj se stranici ispisuje redni broj i naslov (opis) prvog priloga, a zatim slijedi prvi prilog. Na isti se način dodaju i ostali prilozi (posebna stranica s rednim brojem i naslovom priloga, a iza toga prilog). Najmanji format lista priloga je A4, a veći listovi se slažu na format A4. Prilozi mogu biti obostrano ispisani. Sadržaj priloga mora biti u potpunosti vidljiv, stoga treba obratiti pažnju da desni slobodni rubnik priloga bude najmanje 2,5 cm. Stranice s rednim brojem i naslovom (opisom) pojedinih priloga i sami prilozi se ne numeriraju.

Prilozi nemaju smisao ako se na njih nigdje u tekstu rada ne upućuje.

4.10. Tablice, grafikoni, slike

Tablice, grafikoni i slike **ne stavljaju se na posebne stranice**, nego se uklapaju u tekst rada. Opisuju se natpisom, brojem i naslovom.

Uz tablice se stavlja natpis "Tablica", a uz grafikone i slike (fotografije, crteži i sl.) natpis "Slika". Tablice i slike numeriraju se arapskim brojevima odvojeno (posebno se numeriraju tablice, a posebno slike) i **jedinstveno u cijelom radu**.

Opisi tablica nalaze se uvijek **iznad tijela tablice**, a opisi slika **ispod tijela slika**.

I slike i tablice moraju biti objašnjene i jasne same za sebe, pa se u njima ne smiju rabiti kratice i oznake koje na istom mjestu, tj. u njima samima ili odmah ispod (za tablice), nisu i tumačene. Za označavanje podbilješki u tablicama rabe se sljedeći znakovi (u navedenom redosljedu): *, †, ‡, §, ||, ¶, **, ††, ‡‡, itd.

Tablice i slike koje nisu vlastite i preuzete su iz drugih izvora (knjige, članci i sl.) **ne smiju** se koristiti u radu bez prethodno pribavljenog dopuštenja autora ili izdavača. U opisu tablica i slika iz drugih izvora koje se koriste u radu, a uz pribavljeno dopuštenje, obvezatno se navodi izvor.

U radu se smiju nalaziti samo one tablice i slike na koje se u tekstu rada čitatelj upućuje. Tablice i slike za koje ne postoji poveznica u tekstu su u radu suvišne.

Manji broj jednostavnih matematičkih izraza uklapa se u tekst rada. Ako se u radu prikazuje veći broj složenijih matematičkih izraza, oni se unutar teksta izdvajaju u zasebne retke i numeriraju brojem bez posebnog daljnjeg označavanja.

5. Tehničko oblikovanje rada

Prvi i drugi list rada su ovitak i naslovna stranica rada koji izgledaju identično, a primjer izgleda stranice dan je u Prilogu 1.

Treći list rada sadrži sljedeće podatke:

Rad je ostvaren u: (ustanova gdje je rad rađen)

Mentor rada: (Ime i prezime mentora, s titulom)

Rad ima _____ listova, _____ tablica i _____ slika.

Četvrti list je proizvoljan i može, ali ne mora sadržavati Predgovor radu, unutar kojeg se navode podaci važni za oblikovanje rada. Predgovor može sadržavati i moto istraživanja, te zahvale osobama koje su na neki način pomogle u ostvarenju rada.

Nakon obvezatnih listova rada obvezatno slijedi **sadržaj rada**. Sadržaj navodi poglavlja i podpoglavlja (do dva podnivoa) te brojeve stranica na kojima započinju. Brojevi stranica na kojima započinju poglavlja i podpoglavlja u sadržaju trebaju biti poravnati u desno s vodećim točkama, kako je prikazano u sljedećem primjeru:

.....	
1. UVOD	1
1.1. Povijest informatike	1
1.2. Sestrinska informatika.....	3
1.2.1. Definicije informatike u sestrinstvu	5
1.2.2. Upotreba digitalnih tehnologija i računala u zdravstveno njezi	6
.....	

Ukoliko se u radu koristi veći broj kratica (pet i više), poželjno je nakon sadržaja na novoj stranici navesti **popis kratica** korištenih u tekstu.

Nakon toga po želji pristupnika mogu se navesti i **popisi tablica i slika** koji svaki započinju na novoj stranici. Popis tablica i slika, ukoliko se navode, trebaju sadržavati natpis, broj i naslov tablice/slike te brojeve stranica na kojima se nalaze.

Završni/diplomski rad tiska se na papiru standardne veličine (A4, 210x297 mm) sa slobodnim rubnicima od 2,5 cm, a u proredu 1,5. Sav tekst na prednjoj stranici ovitka piše se pismom veličine 16 tipografskih točaka vrste Times New Roman i podebljano, osim naslova rada koji se piše pismom veličine 24 tipografske točke. Obratite pozornost da se naziv sveučilišta, fakulteta i naslov rada pišu velikim tiskanim slovima i da se svi ispisi centriraju na stranici. Za ispis treba rabiti pismo veličine 12 tipografskih točaka vrste Times New Roman s obvezatnom potporom svih hrvatskih znakova. Tekst mora biti obostrano poravnat, osim referencija koje treba poravnati s lijeve strane. Tekst mora biti pisan hrvatskim književnim jezikom, po svim gramatičkim i pravopisnim pravilima.

Stranice teksta moraju biti numerirane, tj. označene brojevima. Obvezatni listovi rada i proizvoljni četvrti list se **ne numeriraju**. Stranice sadržaja, popisa kratica, tablica i slika numeriraju se rimskim brojevima. Prva stranica uvoda prva je stranica numerirana arapskim brojevima koji slijede do kraja rada, tj. do naslovne stranice priloga (ukoliko ih ima). Brojevi stranica pišu se u desnom donjem kutu stranice, ako je rad tiskan jednostrano, odnosno donjem vanjskom kutu stranice rada koji je tiskan dvostrano.

Svako poglavlje treba započeti na novoj stranici, **pisano velikim tiskanim slovima/boldano**. Poglavlja mogu biti podijeljena na podpoglavlja do dva podnivoa, **a koja ne započinju na novoj stranici**. Podpoglavlja se numeriraju unutar istog nivoa na način da se broju prethodnog nivoa numeracije doda redni broj potpoglavlja, **pišu se malim slovima i boldana su** - kako je prikazano u primjeru danom u Prilogu 2.

Od prve stranice uvoda pa sve do naslovne stranice priloga u zaglavlju stranica ispisuje se naslov tekućeg poglavlja.

Svaku tvrdnju koja nije vlastita mora se potkrijepiti odgovarajućim citatom. U području biomedicine i zdravstva u pravilu se navodi iz literature citiraju Vancouverskim stilom, tj. prema redosljedu pojavljivanja, a u tekstu se navode brojem u zagradi **kao sastavni dio rečenice** na koju se odnosi. Iza broja referencije točka se **ne stavlja**. Primjer citiranja i pisanja referencija dan je u Prilogu 3.

6. Tisak i predaja rada

Rad se šalje na odbor tek nakon položenih svih ispita, elektroničkim putem na mail adresu predaja.radova@fdmz.hr u formatu nekog od programa za obradu teksta (doc, docx, rtf), a drugi u pdf (portable document format). Potrebno je poslati N obrazac, potvrde lektora za hrvatski i engleski jezik o lektoriranom radu i sažetku na engleskom jeziku, opisnu ocjenu mentora i Potvrdu o podudarnosti tekstova Turnitin (antiplagijatski program):

- 10 % mentor ne reagira
- 20 % mentor daje obrazloženje
- 40 % mentor točno definira zašto je toliki postotak.

Mentor je dužan provjeriti rad u Turnitinu (antiplagijatskom programu), u slučaju da nema pristup programu može poslati u knjižnicu FDMZ-a, a dobiveni rezultat prosljediti studentu. Pri pregledavanju plagiranja treba gledati rad bez naslovne strane, sadržaja, zahvala, životopisa referenci i priloga, dakle samo od uvoda do zaključka.

U slučaju slanja rada i nepotpune dokumentacije odbor neće uzeti rad na pregledavanje.

Sustav za provjeru izvornosti radova Turnitin

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku pretplatilo se na sustav za provjeru izvornosti radova Turnitin. Ovaj sustav je namijenjen nastavnicima i mentorima kao alat za olakšavanje provjere izvornosti studentskih radova, te studentima kao alat za samoprovjeru vlastitih radova. Kod provjere rada nemojte ga spremati u repozitorij.

Za dobivanje pristupnih podataka možete se obratiti putem elektroničke pošte na:
e-mail oswald@unios.hr

Ukoliko je u Odluci o odobrenju teme navedeno da je za odobrenu temu potrebno dobiti suglasnost Etičkog povjerenstva, uz prethodno navedeno mora se priložiti i dobivena suglasnost.

Nakon što je završni/diplomski rad dobio pozitivnu ocjenu i određen je datum obrane, student je dužan javiti se Studentskoj službi radi provjere zaduženja prema Fakultetu i knjižnici.

Dva (2) primjerka rada predaju se u tvrdom uvezu na dan obrane. Boja korica tvrdog uveza treba biti tamno plava sa zlatnim, srebrnim ili bijelim slovima. Ukoliko to debljina rada dopušta, na hrptu tvrdog uveza se ispisuje: ime i prezime autora, Završni rad/Diplomski rad, godina.

Primjer izgleda ovitka nalazi se u Prilogu 1. Unutrašnja strana ovitka i prva stranica koja se na ovitak naslanja su prazni.

Uz svaki tvrdo uvezani primjerak rada predaje se i elektronička inačica rada u pdf (portable document format) formatu pohranjena na CD-u ili DVD-u. Jedan primjerak rada ostaje u pismohrani Fakulteta, a drugi se prosljeđuje knjižnici Fakulteta.

7. Priprema prezentacije završnog ili diplomskog rada

Izgled prezentacije

- Prezentaciju izraditi prema općim preporukama za izradu prezentacije
 - čitljiva vrsta slova (ariel, tahoma, calibri)
 - ista vrsta slova kroz cijelu PPT
 - veličina fonta slova (24 – 30) – nastojati kroz cijelu PPT
 - izbjegavati cijele rečenice i nepotrebne fraze
 - najviše 6 - 8 točaka po slajdu
 - jasan kontrast slova od podloge
 - tekst točno pisan (bez gramatičkih, tiskarskih i drugih pogreški)
 - ne previše različitih informacija na jednom slajdu
- Fotografije / crteži / grafovi / tablice/ animacije
 - jasno i direktno opisuju temu /problem
 - propisano raspoređeni, propisane veličine i jasne rezolucije
 - potrebno imati autorsko pravo na određene fotografije
 - ukoliko je fotografija preuzeta potrebno je ispod slike napisati izvor preuzimanja
 - poštivati ETIČKA PITANJA (lica maloljetnih osoba, pacijenti, medicinska dokumentacija itd)
 - izbjegavati suviše animacije i neprimjerene ilustracije

Izlaganje prezentacije

- Bez obzira na vrstu rada, potrebno je pravilno raspodijeliti vremensko trajanje izlaganja za pojedine dijelove rada:
 - Uvod – do 20% vremena (do 4 minute)
 - Glavni dio rada – cca 60-70 % vremena (13-15 minuta)
 - Zaključci – do 15% vremena (do 3 minute)
- Rad prezentirati redoslijedom pisanog završnog/diplomskog rada.
- Pri prikazu istraživačkog rada odjeljak RASPRAVE se **ne piše na slajdove i ne iznosi zasebno** već se **rezultati tumače i raspravljaju istovremeno s prikazom svakog pojedinog rezultata.**

Predavač (student kandidat)

- Primjeren izgled (odjeća) i ponašanje (držanje, stav)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA DENTALNU MEDICINU I ZDRAVSTVO
OSIJEK**

Preddiplomski / Diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo
Preddiplomski / Diplomski sveučilišni studij Fizioterapija
Preddiplomski sveučilišni studij Dentalna higijena

Ime Prezime

NASLOV RADA

Završni rad / Diplomski rad

Osijek, 2019.

.....

3. ISPITANICI I METODE -> poglavlje

3. 1. Ustroj studije -> podpoglavlje, prvi nivo

3. 2. Ispitanici -> podpoglavlje, prvi nivo

3. 2. 1. Bolesnici -> podpoglavlje, drugi nivo

3. 2. 2. Kontrolna skupina -> podpoglavlje, drugi nivo

3. 3. Metode -> podpoglavlje, prvi nivo

4. REZULTATI -> poglavlje

.....

Primjeri citiranja i pisanja literature (referenci) u tekstu:

Razumijevanje uzroka socioekonomskih stupnjeva u zdravstvu ključno je za učinkovitost intervencija u populaciji (1).

Odgojni obrasci roditelja snažno djeluju na formiranja stajališta o boli kod djece te se prenose i u odraslu dob (11, 13, 17).

Više od 120 zemalja u svijetu ima različite modele organizirane palijativne medicine (14 - 16).

Vancouverski stil pisanja referencija točno propisuje sve podatke koje referencija treba sadržavati, njihov redoslijed, te način pisanja i odjeljivanja pojedinih podataka.

Nazivi časopisa skraćuju se na način kako je to učinjeno u indeksnoj publikaciji *Index Medicus*, tj. kako se skraćuju nazivi časopisa koji se nalaze u bibliografskoj bazi *Medline*, a koja je besplatno javno dostupna u mrežnom sustavu PubMed. Kratice naziva časopisa dostupni su na adresi <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=Journals>.

Navode se imena samo prvih šest autora, a ako ih ima više, iza šestoga stavlja se zarez i oznaka "i sur."

Stranice članaka objavljenih u časopisu navode se obvezatno. Stranice u knjigama u pravilu se navode, no ne moraju u prigodama kada se tekst odnosi na cjelokupno izdanje te knjige.

Referencije završavaju točkom.

Ukoliko postoje i tiskana i elektronička inačica časopisa u kojem je objavljen rad koji se navodi, **ne navodi se internetska adresa** nego se **u popisu referencija uvijek navode podatci tiskanog izdanja**.

Provjera kvalitete medicinskih mrežnih stranica

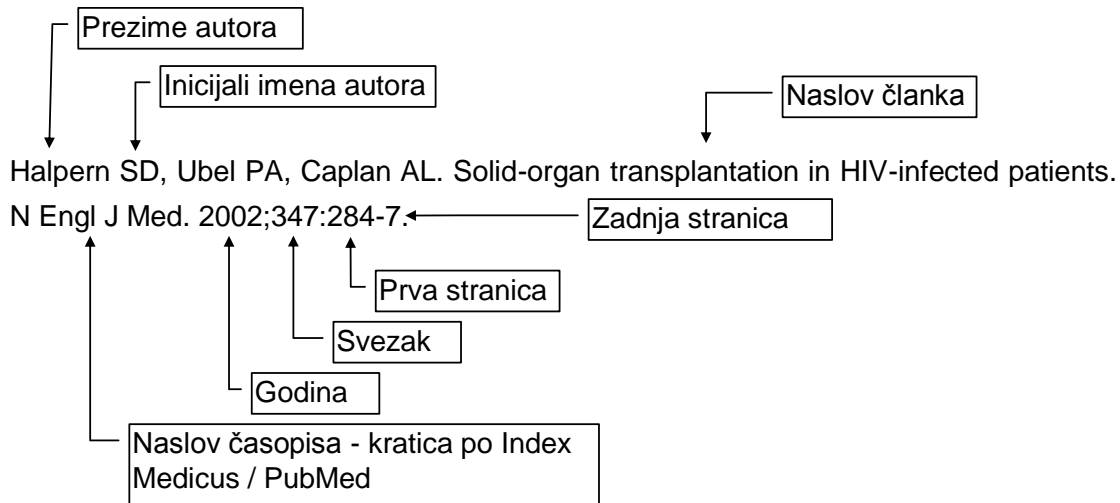
Kvaliteta mrežne stranice koje se koriste u izradi završnog/diplomskog rada mora zadovoljiti sljedeće kriterije:

- jasno vidljiva autorska ili intelektualna pripadnost
- ažurnost i točnost – datumi postavljanja i posljednje izmjene moraju biti vidljivi
- jasno naznačena razina i trajnost mrežne dostupnosti
- jasno navedeni korisnici stranice tj.kome su stranice namjenjene
- ne smije sadržavati informacije povjerljive prirode
- moraju imati certifikat kvalitete HONCode.

Primjeri navođenja najčešće rabljenih literaturnih izvora:

Članak u časopisu (do 6 autora):

Halpern SD, Ubel PA, Caplan AL. Solid-organ transplantation in HIV-infected patients. N Engl J Med. 2002;347:284-7.

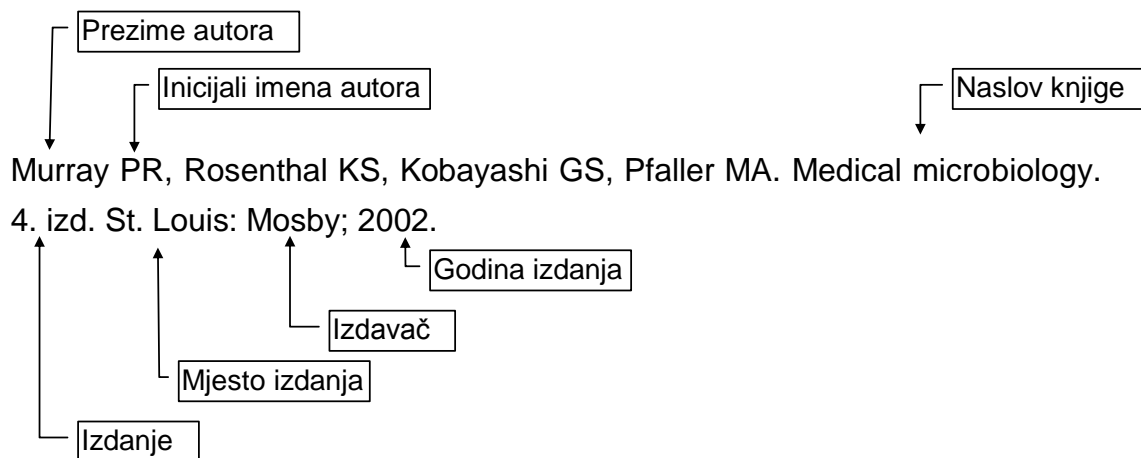

Članak u časopisu (više od 6 autora):

Bhopal R, Rankin J, McColl E, Thomas L, Kaner E, Stacy R, i sur. The vexed question of authorship: views of researchers in a British medical faculty. BMJ. 1997;314(7086):1009.

Knjiga:

Murray PR, Rosenthal KS, Kobayashi GS, Pfaller MA. Medical microbiology. 4. izd. St. Louis: Mosby; 2002.

Knjiga (urednici):

Bemmel JH van, Musen MA, ur. Handbook of medical informatics. Houten/Diegem: Springer; 1997.

Poglavlje u uredničkoj knjizi:

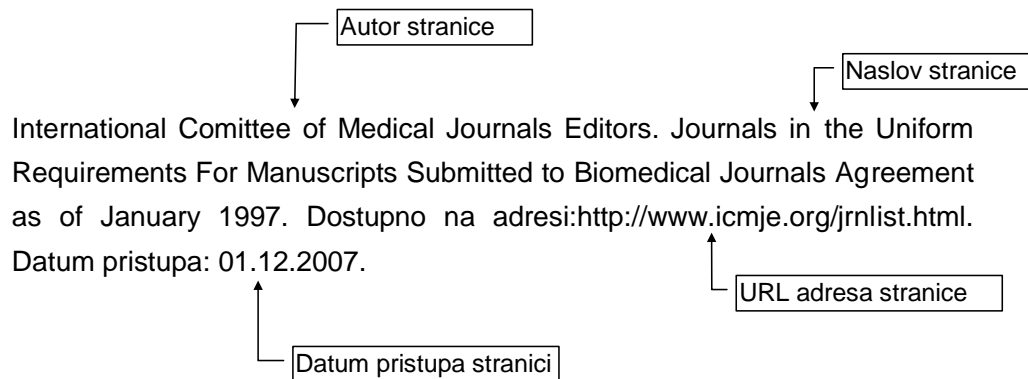
Petrak J. Narav i ustrojstvo sustava medicinskih informacija. U: Marušić M, urednik. Uvod u znanstveni rad u medicini. Zagreb: Medicinska naklada; 2004. str. 99-108.

Organizacija kao autor rada:

International Committee of Medical Journal Editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals. N Eng J Med 1997;336:309-15.

Stranica na internetu:

International Committee of Medical Journals Editors. Journals in the Uniform Requirements For Manuscripts Submitted to Biomedical Journals Agreement as of January 1997. Dostupno na adresi:<http://www.icmje.org/jrnlist.html>. Datum pristupa: 01.12.2007.

URL adresa stranice se piše normalnim tekstom u crnoj boji i bez podvlake.
